

Culturele
ANBI

406de concert
Dinsdag 16 november 2021
20.00 uur

Lidy Blijdorp - cello
Tobias Borsboom - piano

Grote Zaal
Deventer
Schouwburg

PROGRAMMA

Maurice Ravel (1875-1937) arr. Lidy Blijdorp
Uit *Daphnis et Chloé*: **Lever du jour**

Johann Sebastian Bach (1685-1750)
Cellosuite nr. 6 in D, BWV 1012 (ca. 1720)

Prelude
Allemande
Courante
Sarabande
Gavotte I/II
Gigue

Leopold Godowsky (1870-1938)
Java Suite, boek II (1925)

Chattering Monkeys at the Sacred Lake of Wendit
Boro Budur in Moonlight
The Bromo Volcano and the Sand Sea at Daybreak

——— PAUZE ———

Claude Debussy (1862-1918)
Cellosonate in d (1915)

Lent, sostenuto e molto risoluto
Sérénade: Modérément animé
Final: Animé, léger et nerveux

Edvard Grieg (1843-1907)
Cellosonate in a, op. 36 (1883)

Allegro agitato
Andante molto tranquillo
Allegro molto e marcato

Lidy Blijdorp is een celliste met een enorme vertelkracht. Op de Amsterdamse Cellobiënnale prees men haar 'adembenemende muzikaliteit'. Ze studeerde bij Monique Bartels (Den Haag) en Michel Strauss (Parijs), waar ze de 'Première Prix avec Félicitations' (ofwel: cum laude) behaalde. Haar Artiesten Diploma ontving ze aan de prestigieuze Muziekkapel Koningin Elisabeth, na vervolgstudie bij Gary Hoffman. Ze concerteerde als soliste met o.a. het Orkest van de 18de Eeuw, het State Hermitage Orchestra in St. Petersburg, het Concertgebouw Kamerorkest, het NBE en het Residentie Orkest. In 2020 ontving ze voor haar debuut-cd *Journeys* twee Klassieke Edisons. Lidy bespeelt de Italiaanse Farotti van Anner Bijlsma, haar ter beschikking gesteld door het Nationaal Muziekinstrumenten Fonds.

Tobias Borsboom, de pianist met 'een juweel van een toucher' (Trouw), won in 2015 zowel de Dutch Classical Talent Award als de Publieksprijs (samen met violist Piotr Jasiurkowski). Tobias trad op als solist bij diverse orkesten en toerde in binnen- en buitenland met zijn soloprogramma *Wanderer*. Met zijn debuut-cd *Wanderer* (2017) oogstte hij veel lof en ook zijn tweede cd *Pan* (2021), naar de gelijknamige pianocycli van de Tsjechische componist Vítězslav Novák, kon op veel belangstelling van de media rekenen.

Tobias was daarnaast gastprogrammeur van de *Vriendenconcerten* in Amsterdam en is actief in de organisatie van de serie *Klassiek achter de Duinen* in Den Haag. Ook treedt hij op in theaterproducties, zoals de kindervoorstelling *Meneer Tobias en het Zwarte Monster* (in samenwerking met het gezelschap Oorkaan) of in zijn eigen project *De Schubertianen*. Daarin presenteert hij met bevriende musici en acteurs een theatrale Schubertiade, gebaseerd op het leven van Franz Schubert zelf.

Maurice Ravel wordt vaak in één adem genoemd met zijn iets oudere collega Claude Debussy, ondanks dat het twee hoogst originele componisten waren, die bovendien beiden niet gediend waren van de associatie met het impressionisme.

Ravel's œuvre is tamelijk bescheiden van omvang en bevat geen werk voor cello en piano - overigens wel fantastische sonates voor viool en cello, en viool en piano. Helaas is er ondanks zijn briljante orkestraties toch geen symfonie, maar gelukkig is er wel het ballet *Daphnis et Chloé*, door hemzelf beschreven als een 'symphonie chorégraphique'. Het 'Lever du jour' (de dageraad) is de opening van het laatste deel, waarin Daphnis ontwaakt temidden van het druppelen van water over de rotsen en vogelgezang.

Voordat **Johann Sebastian Bach** cantor in de Thomaskirche in Leipzig werd, werkte hij zes jaar als Kapellmeister aan het hof van Leopold in Anhalt-Köthen. In het calvinistisch klimaat aldaar was geen plaats voor kerkmuziek, Bach legde zich daarom toe op het

schrijven van instrumentale orkest- en kamermuziek. Vermoedelijk is veel van deze muziek verloren gegaan, maar tot de overgeleverde werken behoren de zes suites voor cello solo.

Bach was de eerste die de mogelijkheden van de cello onderkende en de suites vormen dan ook de basis van het cello solo repertoire. Ze beginnen met een vrije introductie, gevolgd door een serie gestileerde traditionele dansvormen, eindigend met de levendige *gigue*. Bach realiseerde zijn voorkeur voor meerstemmige muziek door gebruik te maken van de verwachtingen en het voorstellingsvermogen van de luisteraar. De 6de suite is (vermoedelijk) geschreven voor de violoncello piccolo, een kleine cello met een E-snaar als 5de snaar, maar gewoonlijk worden de technische complicaties om op een gewone cello te spelen voor lief genomen.

De in de buurt van Vilnius geboren **Leopold Godowsky** beschouwde zichzelf als Pools en was het grootste deel van zijn leven Amerikaans staatsburger. Vooral als pianist genoot hij grote bekendheid, toch schreef hij

al op zijn 5de zijn eerste compositie terwijl zijn carrière als concertpianist "pas" op zijn 10de begon. Tot zijn 14de had hij lessen aan het Berlijns conservatorium, daarna wilde hij nog les nemen bij Franz Liszt, maar daar is niets meer van gekomen door diens overlijden. Godowsky's techniek was legendarisch en dit is duidelijk hoorbaar in zijn composities. Het bekendst zijn wellicht zijn 53 Etudes op basis van de Chopin études. Hierin worden deze nog wat lastiger gemaakt, zo is er bijvoorbeeld één waarin twee études tegelijk klinken. Als "serieuze" componist is Godowsky minder bekend. Na een bezoek aan Indonesië en het horen van de gamelanmuziek vatte hij het plan op om zijn indrukken te verklanken - waarmee hij ook als componist in de voetsporen van Liszt trad. De Java Suite is een 12-delig werk dat in zijn geheel ongeveer 50 minuten duurt, waarbij in elk deel een andere scène tot klinken komt.

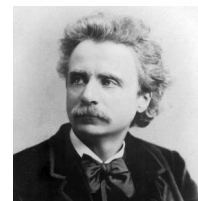
Claude Debussy kon in 1873 naar het Conservatorium in Parijs dankzij de bemiddeling van de schoonmoeder van de dichter Paul Verlaine. In 1884 won Debussy de Prix de Rome en in 1889, op de Wereldtentoonstelling in

Parijs, raakte ook hij bekoord door de klanken van de gamelan. Dit heeft ongetwijfeld bijgedragen tot de ontwikkeling van zijn unieke klankwereld.

In 1913 had Debussy nog maar weinig kamermuziek geschreven toen hij het plan opvatte om zes sonates te componeren voor verschillende combinaties van instrumenten en daarin terug te grijpen op de oude Franse muziek. Ernstig ziek en ontredderd door de oorlog heeft hij er slechts drie kunnen voltooien: eerst de cellosonate, daarna nog de sonate voor fluit, altviool en harp, en zijn laatste compositie, de vioolsonate.

Voor de compacte cellosonate liet hij zich inspireren door de Commedia dell'Arte en de sonate zou als titel

gehad hebben: 'Pierrot fâché avec la Lune'. De muziek is een combinatie van sarcastische humor en melancholische poëzie. De piano speelt de rol van continuo en geeft alle ruimte aan de cello. In een nagelaten notitie van de componist: 'Que le pianist n'oublie jamais qu'il ne faut pas lutter contre le violoncelle, mais l'accompagner'. De componist zei zelf van zijn sonate dat hij hield van 'zijn proporties en zijn bijna klassieke vorm, in de goede zin van het woord'.

Edvard Grieg componeerde al op 14-jarige leeftijd. Op zijn 15de nam hij les van Carl Reinecke in Leipzig, waar hij ook kennis maakte met Clara Schumann en Richard Wagner. In 1863 trok hij naar Kopenhagen om les te

nemen bij Niels Gade. Niet lang daarna ontstond er een hechte vriendschap met de jonge componist Rikard Nordraak en intensiverde het contact met violist Ole Bull, beiden fervent pleitbezorgers van de Noorse volksmuziek. Vanaf die tijd wordt het karakter van de Noorse muziek een van de belangrijkste stijlkenmerken van Grieg's werk. De cellosonate ontstond in een periode waarin hij twijfelde over zijn mogelijkheden en gebukt ging onder gebrek aan inspiratie. Grieg bleef gereserveerd over zijn cellosonate en hij schreef in een brief aan één van zijn latere biografen: 'De cellosonate schat ik niet hoog, omdat zij geen stap voorwaarts betekent in mijn ontwikkeling.' Inderdaad hergebruikt Grieg materiaal uit eerdere composities, maar dat maakt het geheel niet minder effectief. Het werk werd enthousiast ontvangen, met zijn meeslepende melodieën is het zeer geliefd bij musici en publiek.

407de Concert

Dinsdag 14 december 2021, 20.00 uur

Pavel Kolesnikov (piano)

Schubert, L. Couperin, Hahn, Fauré, Franck

programmatoelichtingen en recensies:

www.kamermuziek-deventer.nl